

Univerzitet Crne Gore
Fakultet političkih nauka

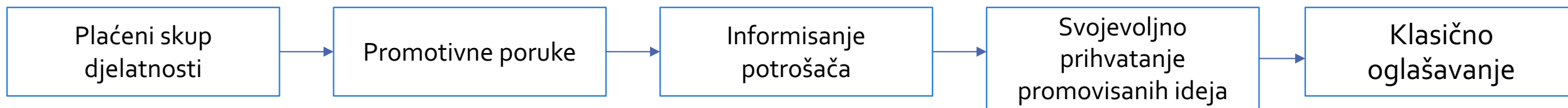
Medijska konvergencija i publika

Šesto predavanje — *Prikriveno oglašavanje*

6. novembar 2023. godine

Klasično oglašavanje

- Ogllašavanje je “plaćeni skup djelatnosti koje uz pomoć vizuelnih, audio i kombinovanih poruka informišu potrošače i tako utiču na njih da **svojevoljno** prihvate ideje koje im se predlažu putem promotivnih poruka” (Cerjan 2019, 12).
- Klasično oglašavanje ima sljedeće karakteristike:
 1. oglašivač je poznat i jasno naglašen,
 2. oglašavanje je plaćeni oblik komunikacije sa potrošačima,
 3. svrha oglašavanja je uticati na ponašanje potrošača.
- Krajnji cilj oglašavanja jeste promovisanje proizvoda ili usluge tako da poruka **direktno prodre do svijesti potencijalnih potrošača** (Baltezarević 2015, 492).

Model klasičnog oglašavanja

Prikriveno oglašavanje

- Prikriveno oglašavanje je promovisanje proizvoda ili usluga tako da promotivna poruka **nije direktno primjetna** već do potencijalnih potrošača dolazi na **indirektan način** (Baltezarević 2015, 492).
- Prikriveno oglašavanje (product placement) je svrsishodno ugrađivanje **kommercijsalnog sadržaja** u **nekomericijalna okruženja** (Ginosar i Levi-Faur, 2010).

Koje su to razlike
između klasičnog
i prikrivenog
oglašavanja?

Nedostatak svijesti o promotivnoj poruci

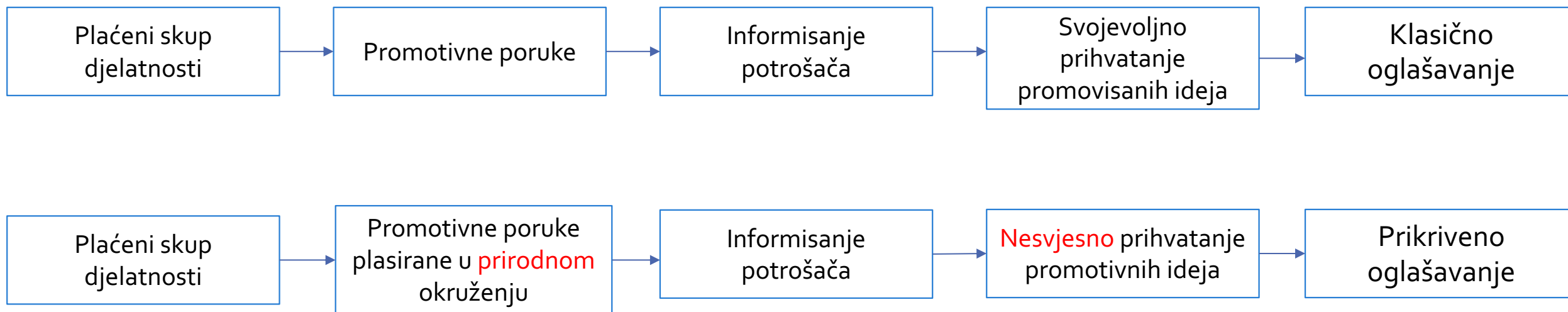
- U najvećem broju slučajeva smo **svjesni** trenutka u kojem dolazimo u kontakt sa klasičnim oglasom (možemo ga ignorisati), dok je u slučajevima prikrivenog oglašavanja situacija drugačija jer postajemo **potencijalni kupci** tog istog proizvoda, često **nesvjesni** da smo izloženi formi komercijalnog oglašavanja (Belch G. E. i Belch M. A., 2009.).

“Prirodno” okruženje – native advertising

- Osnovna svrha prikrivenog oglašavanja je da “proizvođač svoje proizvode i usluge stavi u **stvarni životni kontekst** (npr. poistovjećivanje sa likovima unutar radnje filma koji liče na njihove živote i ono što bi oni voljeli da budu), a ne u reklamne blokove ili prostor namijenjen za reklame, čime se povećava uvjerljivost same poruke” (naglasak: J.D, Cerjan 2019, 12).
- Krajnji cilj klasičnog oglašavanja je da oglas bude jasno izdvojen i prezentovan publici, dok metoda prikrivenog oglašavanja suptilno (iako ne uvijek) prezentuje proizvod unutar filma, televizijskog programa i sl. (Jandrijević 2022).

“Prirodno” okruženje – native advertising

- U prikrivenom oglašavanju, publika postaje izložena brendovima i proizvodima tokom **prirodnog** procesa odvijanja filma, televizijskog programa ili sadržaja (Panda, 2004; Cebrzinski, 2006).
- Prikriveno oglašavanje u masovnim medijima pokazuje potencijalnim kupcima da se brendovi koriste ili konzumiraju u njihovom **prirodnom** okruženju (Stephen i Coote, 2005).

Model klasičnog i prikrivenog oglašavanja

Dodatne razlike između pokrivenog i klasičnog oglašavanja

Klasično oglašavanje	Pokriveno oglašavanje
Slabije djeluje na emocije potrošača	Intenzivnije djeluje na emocije potrošača
Klasični oglasi su više informativni nego transformativni	Pokriveni oglasi su više transformativni nego informativni
Sponzori su identifikovani	Sponzori nijesu identifikovani

Po uzoru na: Cerjan 2019, 30.

Zašto je
pokriveno
oglašavanje
neprihvatljivo?

Zašto je pokriveno oglašavanje neprihvatljivo?

- Tehnika pokrivenog oglašavanja je društveno neprihvatljiv oblik komunikacije jer “krši **pravo na informaciju** potrebnu za sposobnost donošenja odluka potrošača” (naglasak: J.D, Banek Funč 2021, 9).
- Pokriveno oglašavanje predstavlja neetičan, neodgovoran i društveno neprihvatljiv oblik marketinške komunikacije jer “oglašavanje **nije jasno naglašeno i prepoznatljivo**” (naglasak: J.D, Cerjan 2019, 12).

Zašto je pokriveno oglašavanje neprihvatljivo?

- Proizvodi u pokrivenom oglašavanju su prikazani tako da se stvaraju "pozitivne emocije prema oglašenim markama i njihovim proizvodima i uslugama(...). Takav način omogućava potencijalnim potrošačima da razviju jaču povezanost sa markom, a samim tim se i stvara podsticaj i potreba za kupovinom" (naglasak: J.D, Cerjan 2019, 13).

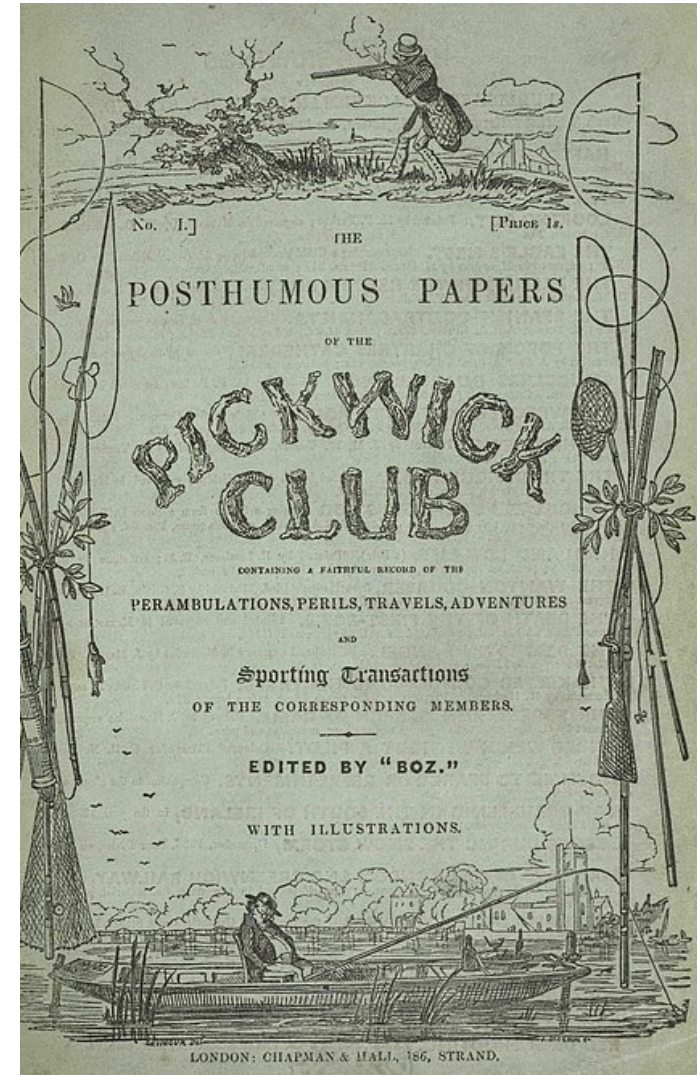
Zašto je pokriveno oglašavanje neprihvatljivo?

- U kontekstu medija, upotreba pokrivenog oglašavanja ugrožava kredibilitet medija, novinarsku etiku i lojalnost medijske publike, koju mediji tretiraju kao masu podložnu manipulaciji.

Istorijat prikrivenog oglašavanja

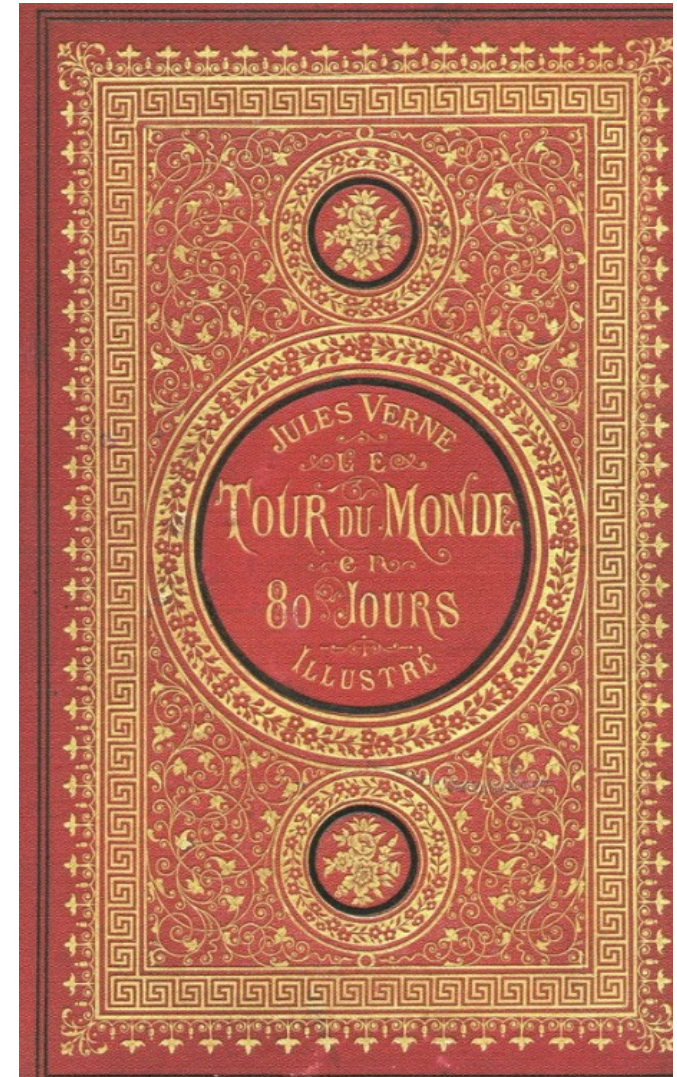
Istorijat pokrivenog oglašavanja

- U 18. vijeku, japanski pisac i preduzetnik Santo Kjoden je svoje komične novele dopunio informacijama o proizvodima dostupnim za kupovinu u njegovoj prodavnici duvana, kao i promocijama za svoje druge publikacije (Kern, 1997).
- "Pickwick Papers" Čarlsa Dikensa mogu se smatrati ranim oblikom pokrivenog oglašavanja u književnosti.
- Ime "Pickwick" je preuzeto iz kočije London-Bath iz Dikensovog vremena (Ficdžerald, 1891).

Istorijat pokrivenog oglašavanja

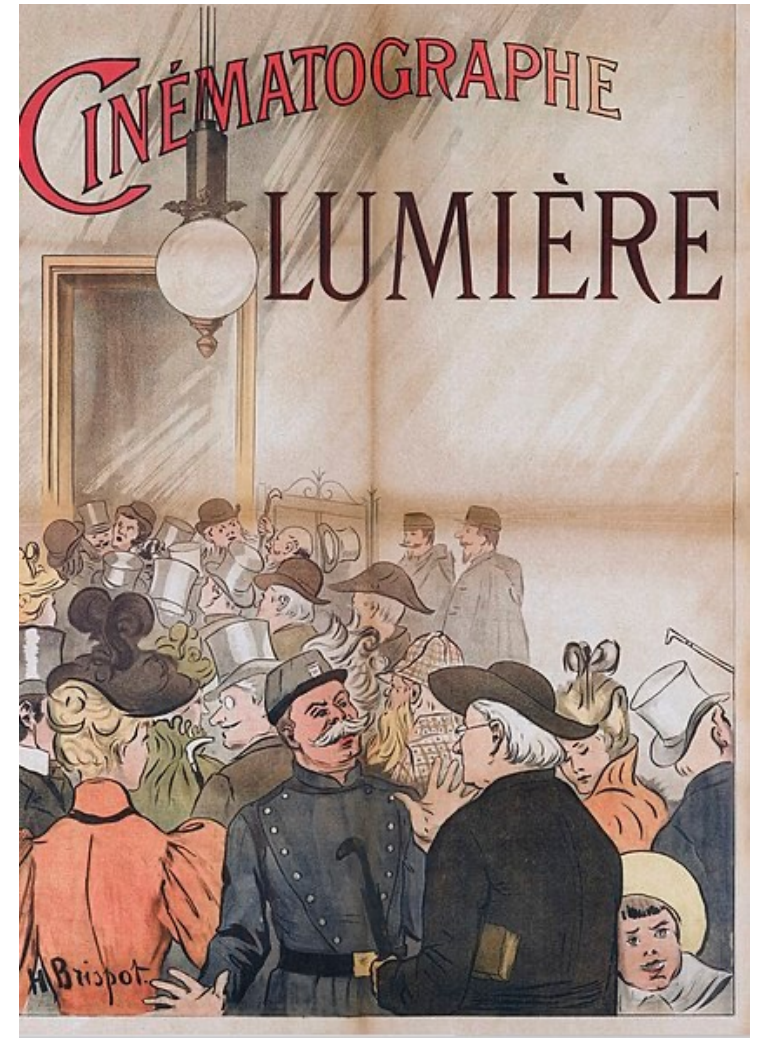
- Kao i medijska manipulacija, potreba da se potrošači obmanu i da se na njih djeluje, nije specifičnost savremenog trenutka
- U literaturi se navodi da se među prvim primjerima pokrivenog oglašavanja spominje i roman Žila Verna "Put oko svijeta za 80 dana" (1873) (Jandrijević 2022, 6).

Izvor: Jandrijević 2022.

Istorijat pokrivenog oglašavanja

- Prvi primjer pokrivenog oglašavanja na "filmu" dogodio se 1896. godine, kada su francuski filmski stvaraoci Ogist i Luj Lumije, u svojim kratkim video formama prikazali sapun švajcarskog biznismena, koji im je pomogao u snimanju filma (Cosandrei & Pastor , 1992; Mannoni, 2000).

Izvor: Newell et al. 2006.

Istorijat pokrivenog oglašavanja

- Ipak, nastanak pokrivenog oglašavanja, kakvog ga poznajemo danas, dominantno se vezuje za pojavu časopisa sa fotografijom
- 1902. godine njemački časopis „Sedmica“ (Die Woche) izdao je članak u kojem se nalazila fotografija grofice sa spomenutim časopisom u rukama.

Izvor: Allison 2011, nav. prema:
Jandrijević 2022, 7.

Istorijat prikrivenog oglašavanja

Prvi primjer oglašavanja na klasičnom filmu vezuje se za film Garaža "The Garage" (1919)

Prikriveno su se oglašavale automobilske gume i ulje

Izvor: Jandrijević 2022, 7. i Cerjan 2019, 31.

Istorijat prikrivenog oglašavanja

Prvi film koji je dobio Oskara, a u njemu se dešava prikriveno oglašavanje bio je film „Wings“ iz 1927. godine (izvor: Jandrijević 2022, 8).

Istorijat pokrivenog oglašavanja

- Prodaja spanaća je u SAD-u porasla za 30% nakon prikazivanja animiranog filma "Mornar Popaj" (Jandrijević 2022, 8).

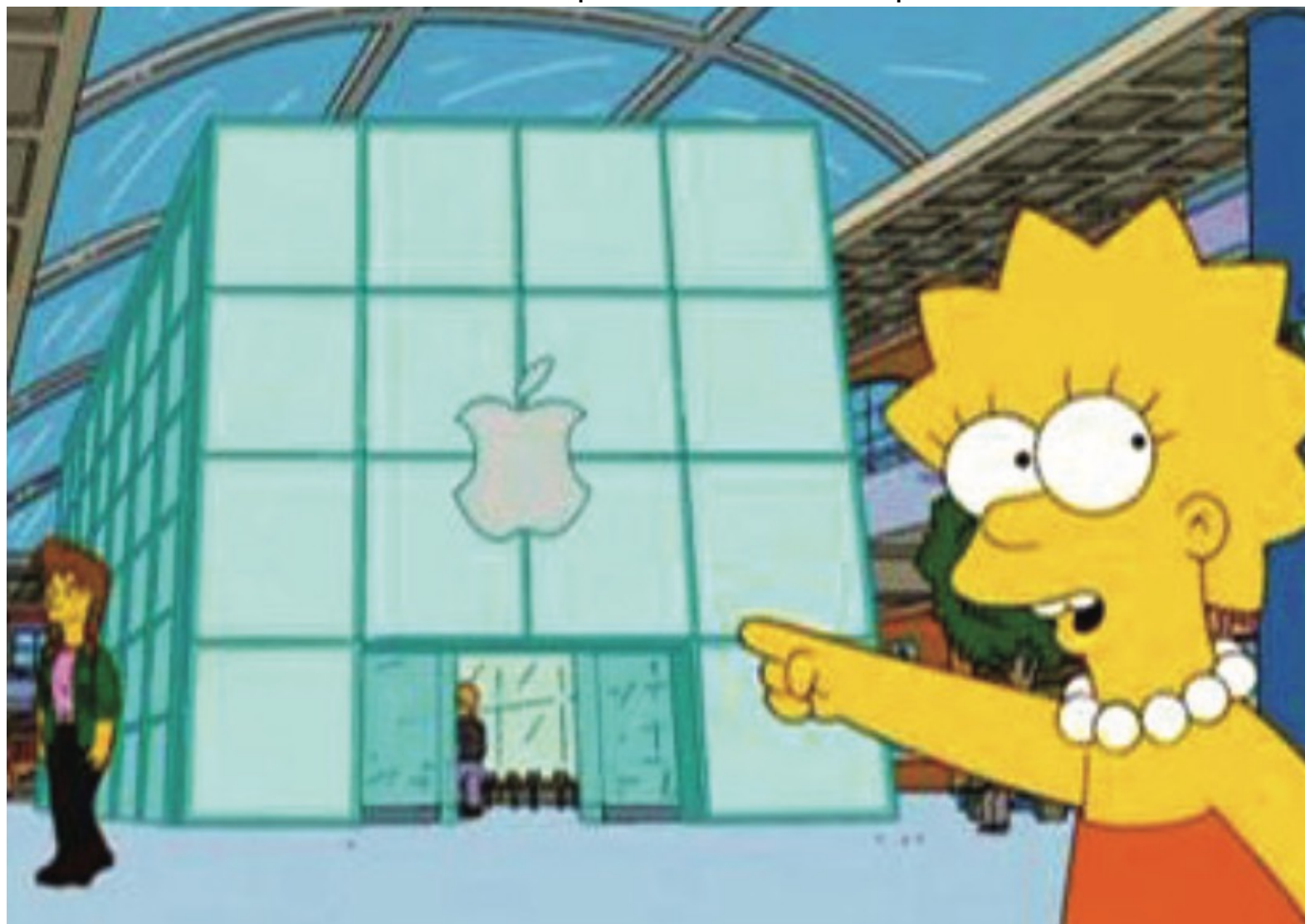
Izvor: Baltezarević et. al 2015, 496.

Video igra „Burnout Paradise“

Izvor: <http://www.theguardian.com/technology/2014/jul/03/six-of-the-best-product-placement-video-games>

Animirani film „ Simpsonovi “ („The Simpsons “)

Izvor: [http://www.pcmag.com/slideshow/story/261067/
apple-product-placement-they-re-everywhere](http://www.pcmag.com/slideshow/story/261067/apple-product-placement-they-re-everywhere)

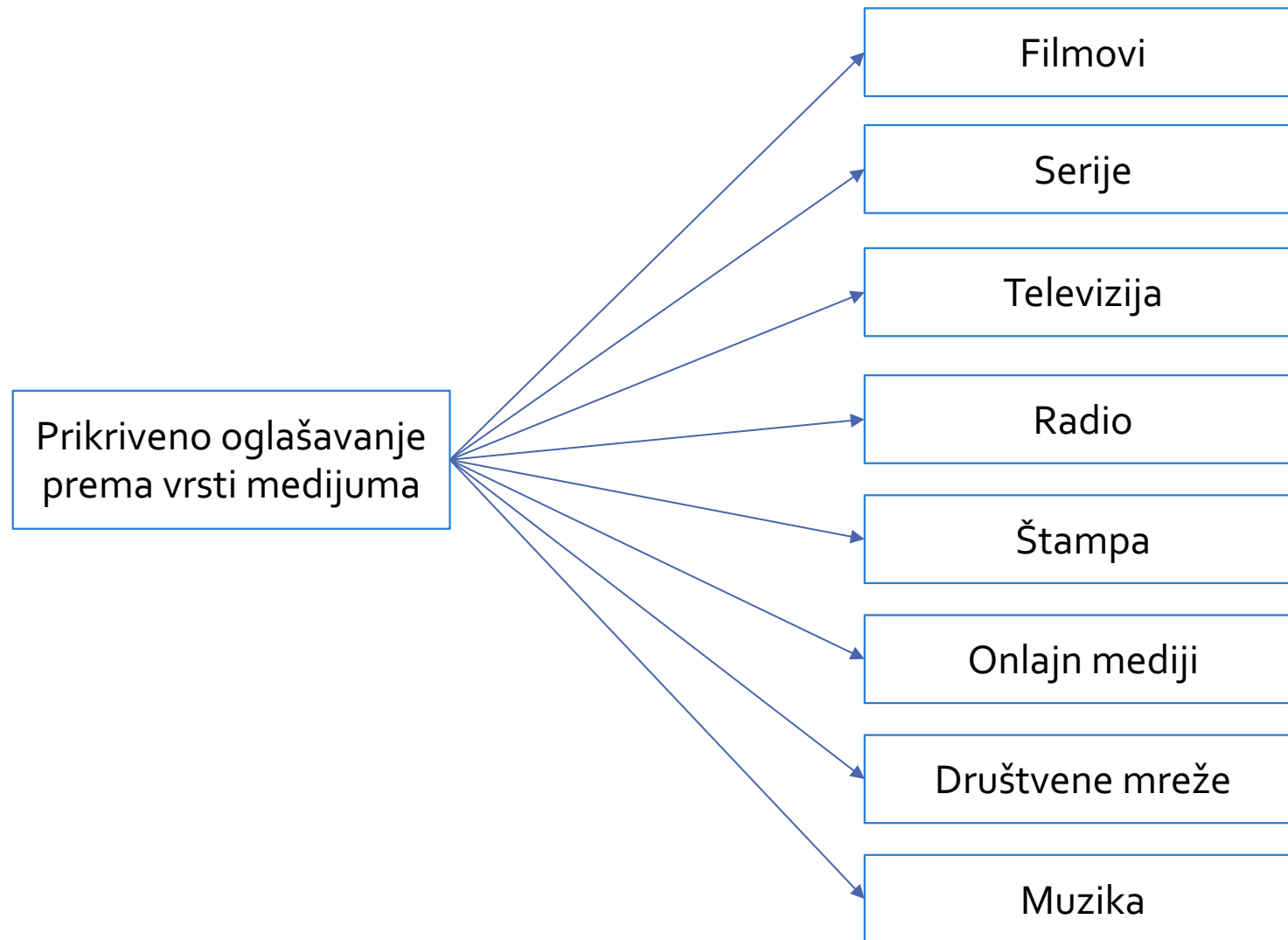
Scena iz filma o Džejmsu Bondu (James Bond)

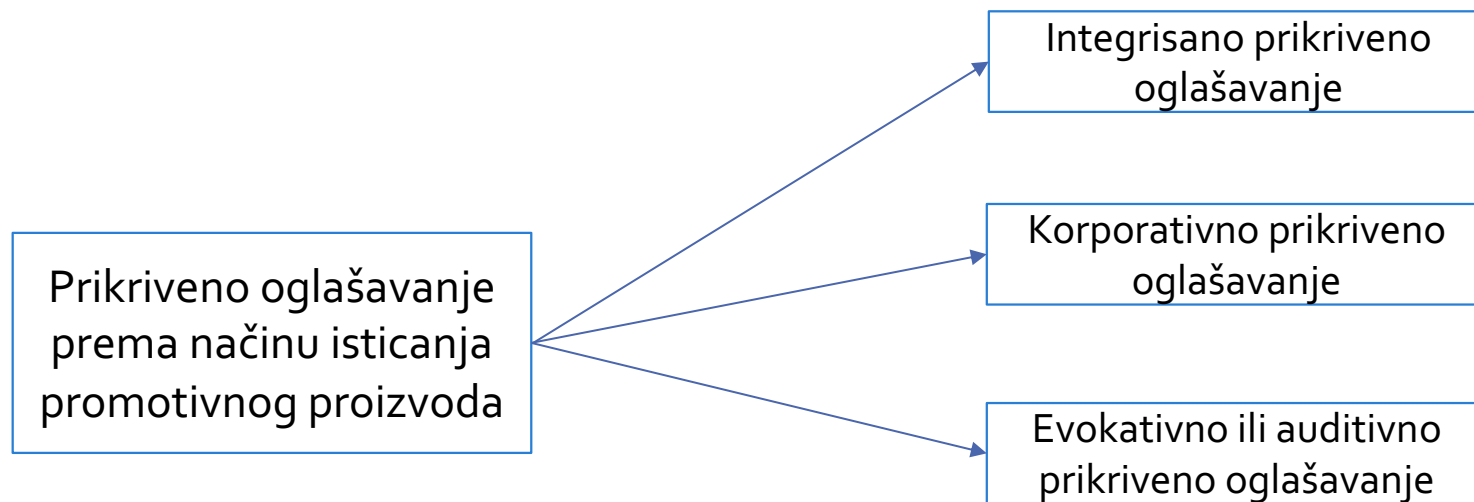
Izvor: <http://www.taurinews.it/quant-prodotti-e-marchi-torinesi-da-hollyoowd-alle-serie-tv/>

Vrste pokrivenog oglašavanja

- Pokriveno oglašavanje se najčešće dijeli prema:
 - 1) Vrsti medijuma (kanala komunikacije) u kojem se prikazuje;
 - 2) Načinu isticanja promotivnog proizvoda.

Izvor: Cerjan 2019. i Jandrijević 2022.

Izvor: Cerjan 2019. i Jandrijević 2022.

Integrirano pokriveno oglašavanje

- Integrirano pokriveno oglašavanje je klasičan oblik reklamiranja, u kojem se promotivni proizvod uklapa (integriše) u radnju i u priču
- U medijima je to primjer advertorials-a i infomercials-a reklame koja je uklopljena u “urednički” sadržaj

Izvor: collidier.com

Korporativno pokriveno oglašavanje

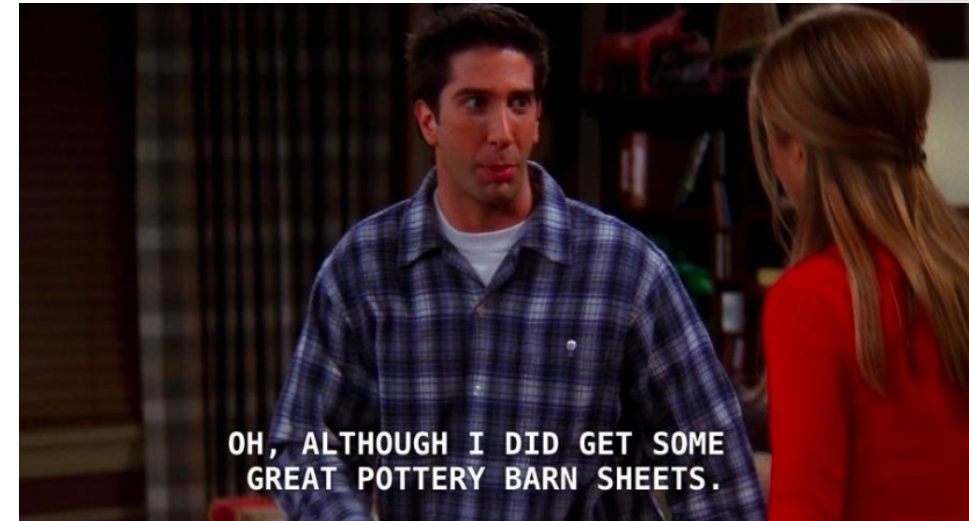
- Korporativno pokriveno oglašavanje je prikazivanje samo logotipa ili brenda određene kompanije, **ne** i njenih proizvoda

Izvor: Cerjan 2019, 27.

Evokativno pokriveno oglašavanje

- Evokativno ili auditivno pokriveno oglašavanje dešava se kada osoba **izgovara** ime brenda, a taj brend nužno ne mora biti prikazan
- Ukoliko je riječ o manje poznatom brendu, ova vrsta pokrivenog oglašavanja najčešće neće dati rezultate

Izvor: <https://www.buzzfeed.com/stephenlaconte/friends-pottery-barn-product-placement>, nav. Prema: Jandrijević 2022, 19.

Lažno prikriveno oglašavanje

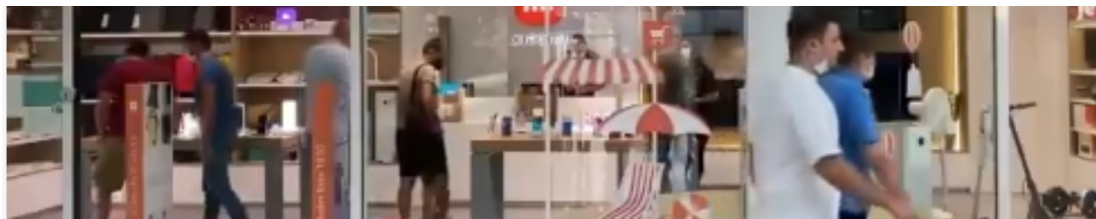
- Nastalo je kao odgovor na veliku zastupljenost prikrivenog oglašavanja
- Promoviše nešto što ne postoji

Izvor: tarantino.info

Prikriveno oglašavanje u medijima

Primjeri u našim medijima

Naslovna » Društvo » Ambasada Kine: Mi store i kineski proizvodi u Podgorici

Društvo

0

Ambasada Kine: Mi store i kineski proizvodi u Podgorici

Autor: Antena M

04.08.2021. 14:46 → 14:52

Kina je vodeća zemlja u svijetu u istraživanju, razvoju i proizvodnji visokotehnoloških proizvoda, a u Podgorici, nedavno je otvorena "Mi Store", prodavnica kineskih uređaja brenda "Xiaomi", saopšteno je iz kineske ambasade u Crnoj Gori.

Izvor: <https://www.antenam.net/drustvo/209465-ambasada-kine-mi-store-i-kineski-proizvodi-u-podgorici>

<https://rtcg.me/tv/emisije/arhiva/all-in-one/235821/montenegro---all-in-one-31032019.html>

Zakonska regulativa i kodeksi

- Prikriveno oglašavanje je zabranjeno u medijima u Crnoj Gori